

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

СИЛАБУС

навчальної дисципліни – **Міжнародні економічні відносини та основи ЗЕД**
2021 – 2022 н.р.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 073 Менеджмент

Освітня програма: Менеджмент підприємницької діяльності

Статус дисципліни: вибіркова

Навчально-науковий інститут: фізики, математики, економіки та інноваційних технологій

Кафедра: економіки та менеджменту

Види занять: лекції, семінарські

Методи навчання: поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами інтерактивних технологій

Форми навчання: денна, дистанційна, заочна

Розподіл годин за видами робіт

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год. / кредити ECTS	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	IУ	УІІ	150/5	50	26	-	-	24	100	-	+	-

2. Викладачі

Рибчук Анатолій Васильович E-mail: rav957@ukr.net Тел.: 097-301-47-84	Доктор економічних наук, професор
---	-----------------------------------

3. Характеристика навчальної дисципліни

1. Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системи спеціальних знань з проблем та перспектив розвитку міжнародних економічних відносин (МЕВ) та основ зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) майбутніми спеціалістами для фундаментальної й спеціальної освіти та практичної діяльності за фахом.

2. Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «МЕВ та основи ЗЕД» студент повинен:

- знати форми та особливості функціонування і реалізації МЕВ;
- розуміти систему міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку;
- розкрити соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції;
- охарактеризувати систему валютних курсів, валютні ринки та валютні операції;
- знати основні форми інвестиційно-виробничого співробітництва;
- розуміти проблеми інтеграційних процесів у різних регіонах світу;
- володіти основними загальнонауковими методами економічного аналізу ЗЕД українських господарюючих суб'єктів;
- розуміти механізм міжнародних розрахунків та способів банківського обслуговування у сфері ЗЕД;
- знати порядок складання бізнес-плану та його техніко-економічного обґрунтування суб'єктами ЗЕД;
- володіти методами оформлення банківських операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності: депозитних, розрахункових, валютнообмінних та кредитних операцій;
- знати міжнародні правила перевезень - «ІНКОТЕРМС- 2020»;
- розуміти принципи ціноутворення та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності;

3. Компетентності.

Навчальна дисципліна формує:

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати у міжнародному контексті.

Фахові компетентності:

- здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- розуміти процеси державного та регіонального управління, закони і закономірності функціонування економічних систем різних рівнів.

Програмні результати навчання:

- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
- аналізувати зміст економічних процесів і їх вплив на організацію.

- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки суб'єктів.

Пререквізити дисципліни. Вивчення даної дисципліни базується на знаннях з навчальних дисциплін таких як: «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Статистика»

Постреквізити дисципліни. Набуті знання і вміння потрібні для успішного засвоєння змісту навчальних дисциплін «Моделі економічної рівноваги», «Прикладні задачі економічних процесів», «Міжнародна економіка».

4. Програма навчання.

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни "Міжнародні економічні відносини та основи ЗЕД". Предмет та завдання курсу «МЕВ», його зв'язок з іншими дисциплінами. Сутність категорії МЕВ, її значення, об'єктивна основа і передумови розвитку. Рівні розвитку МЕВ: функціональні, економічні, територіальні та за суб'єктами діяльності. Форми та особливості МЕВ. Розвиток МЕВ в умовах глобалізації.

Тема 2. Світове господарство та особливості його розвитку. Світове господарство: сутність, елементи, суб'єкти. Типологія країн світу. Країни, що розвиваються: поняття, загальні риси та місце у світовій економіці. Значення промислово розвинутих країн у структурі світового господарства. Новий міжнародний економічний порядок як концепція перебудови МЕВ.

Тема 3. Міжнародний поділ праці та міжнародна торгівля. Система міжнародного поділу праці та основні тенденції його розвитку. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Міжнародна спеціалізація виробництва та кооперування. Поняття та особливості розвитку МТ. Регіональна структура МТ. Діяльність ТНК і конкурентна боротьба на світовому ринку. Монополізація світової торгівлі. Особливості ціноутворення на світовому ринку. Види і форми МТ. Зовнішньоторговельна політика держав. Регулювання міжнародних торговельних відносин.

Тема 4. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво. Передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Головні форми виробничого співробітництва. Місце та роль ТНК в міжнародній виробничій та інвестиційній діяльності. Роль фінансово-промислових груп у розвитку міжнародного виробничого співробітництва. Спільні підприємства у системі МЕВ. Міжнародні фінансові центри, передумови їх функціонування.

Тема 5. Міжнародна міграція робочої сили. Міжнародна міграція робочої сили: поняття, передумови, види та етапи розвитку. Основні регіони тяжіння мігрантів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародне регулювання трудової міграції.

Тема 6. Світова валютна система і міжнародні валютні відносини. Національні, міжнародні і світова валютні системи, їхня сутність та елементи. Система валютних курсів. Валютні ринки та валютні операції. Еволюція світової валютної системи. Проблема диверсифікації міжнародних валютних резервів. Механізм міжнародних розрахунків.

Тема 7. Міжнародна економічна інтеграція. Сутність, цілі, значення та основні риси МЕІ. Передумови та фактори розвитку Західноєвропейської економічної інтеграції. Північноамериканська економічна інтеграція. Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Проблеми розвитку регіонального економічного співробітництва в Африці. Особливості розвитку економічної інтеграції в країнах Азії. Проблеми розвитку економічної інтеграції в східноєвропейських країнах.

Тема 8. Зовнішньоекономічна діяльність та форми виходу підприємств на зовнішні ринки. Нормативно-правове регулювання операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. Система законодавчих актів про ЗЕД. Режим ліцензування, як комплекс дій органів виконавчої влади з надання дозволу на здійснення суб'єктами господарювання ЗЕД. Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Зовнішньоекономічний договір (контракт). Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Пошук та вибір партнера. Класифікація та критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Прямий і непрямий експорт. Спільне підприємство та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Умови функціонування підприємств на зовнішніх ринках. Вивчення й аналіз умов ринку. Дослідження потенційних можливостей фірми при виході на зовнішні ринки. Способи встановлення контактів з потенційним партнером.

Тема 9. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування ЗЕД. Сутність міжнародних розрахунків та необхідність банківського обслуговування у сфері ЗЕД. Форми розрахунків: аванс, акредитив, інкасо, платіж за відкритим рахунком, банківський переказ. Види і засоби платежу. Готівковий платіж, авансовий платіж, платіж у кредит. Вексель, чек. Основні види банківських послуг у сфері ЗЕД. Документальне оформлення банківських операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності: депозитних, розрахункових, валютнообмінних та кредитних операцій. Кореспондентські відносини у сфері ЗЕД. Форми кредитування експортерів та імпортерів. Платіжні системи: SWIFT, CHIPS, TARGET. Система клірингу. Оцінка надійності та вибір комерційних банків суб'єктами ЗЕД.

Тема 10. Зустрічна торгівля як форма виходу підприємства на зовнішній ринок. Причини існування та сутність зустрічної торгівлі. Види операцій зустрічної торгівлі і системі ЗЕД. Бартерні операції як вид зустрічної торгівлі. Товарообмінні і компенсаційні угоди на безвалютній основі: бартерні операції, прямі компенсаційні операції. Компенсаційні угоди на комерційній основі: часткова та повна компенсація, трьохстороння компенсаційна угода; зустрічні закупівлі; угоди типу "офсет", угоди типу "світч", джентльменські угоди; авансові закупівлі. Компенсаційні угоди на основі виробничого співробітництва: великі довгострокові компенсаційні угоди із зворотного закупівлею товарів, угоди про "розподіл продукції", угоди "розвиток-імпорт". Операції за участю продавця в сфері зовнішньоекономічних відносин. Характеристика операцій промислового співробітництва.

Тема 11. Транспортне забезпечення зовнішньоторговельних операцій. Міжнародні правила перевезень - «ІНКОТЕРМС». Характеристика та основні зміни в редакціях ІНКОТЕРМС. Загальна характеристика базових умов контрактів купівлі-продажу. Зміст базових умов ІНКОТЕРМС: обов'язки продавця та обов'язки покупця по доставці товару. Класифікація умов ІНКОТЕРМС за видами транспорту. Зміст та характеристика умов ІНКОТЕРМС групи Е. Зміст та характеристика умов ІНКОТЕРМС групи F. Зміст та характеристика умов ІНКОТЕРМС групи С. Зміст та характеристика умов ІНКОТЕРМС групи D. Основні відмінності ІНКОТЕРМС - 2020.

Тема 12. Ціноутворення та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоторговельна ціна: сутність поняття, функції, класифікація зовнішньоторговельних цін. Цінова політика підприємства, обґрунтування зовнішньоторговельних цін. Основні фактори ціноутворення в ЗЕД. Принципи визначення світових цін. Трансфертні ціни: сутність, функції. Особливості трансфертного ціноутворення. Ціноутворення в електронній торгівлі. Етапи формування контрактної ціни. Рівень ціни, базис ціни, одиниця виміру ціни. Способи фіксації цін. Цінові знижки і надбавки. Особливості оподаткування окремих видів зовнішньоекономічних операцій. Оподаткування експортних та імпорتنих операцій. Порядок обкладення податком на прибуток експортних операцій в Україні. Особливості обкладення податком на додану вартість (ПДВ) імпорتنих товарів. Особливості оподаткування ЗЕД, які виникають при відносинах з нерезидентами, що мають

8. Наднаціональна виробнича інфраструктура в умовах нестабільності глобального розвитку (тенденції, проблеми, перспективи): колективна монографія / [А.В. Рибчук, А.П. Рум'янець, В.М. Левківський, П.П. Яремович та ін.]; За редакцією д.е.н. проф. А.В. Рибчука – Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. – 364 с. (48с. / 3.0д.а.)

9. Рум'янець А.П. Міжнародна економіка / А.П. Рум'янець, Г.Н. Клишко, В.В. Рокоча, А.В. Рибчук та ін. – К.: Знання-прес, 2006. – 479 с.

10. Світова економіка. За ред. проф. Фомішної В. М. – Одеса, ОЛДІ-ПЛЮС. – 2021. – 612 С. Авторська частка – 4, 75 др.арк. С. 368-438.

б) додаткова література

11. Боринеш С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підручник / С.Я. Боринеш. – вид 5-те, переробл. і допов. – К.: Знання, 2008. – 582 с.

12. Козак Ю.Г. Основи міжнародної торгівлі: Навч. посібник / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвинова, К.І. Ржепішевський. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 656 с.

13. Рум'янець А.П. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник / А.П. Рум'янець, Н.С. Рум'янцева. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 377 с.

14. Рум'янець А.П. Міжнародна торгівля: Навч. посібник / А.П. Рум'янець, А.І. Башинська, І.М. Корнилова, Ю.В. Коваленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.

15. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика: підручник / В.О. Шевчук. – К.: Знання, 2008. – 663 с.

г) Інтернет-ресурси

16. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

17. Зовнішня торгівля України за 2019-2020 роки [Електронний ресурс] / Держ. ком. статистики України; [відпов. ред. О. Г. Осадуленко]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 16.05.19).

18. Платіжний баланс і зовнішній борг України III квартал 2020 року [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. – 2020. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14502222>

19. Статистика зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

20. Стратегічний план діяльності Міністерства фінансів України на 2021 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk?publish/article?art_id=392926&cat_id=392729.

Викладач **Анатолій РИБЧУК**

Схвалено на засіданні кафедри економіки та менеджменту
Протокол № 9 від 2 вересня 2021 року

Завідувач кафедри **Богдан КИШАКЕВИЧ**